

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

07 02 2024

м. Київ

№ 141

**Про затвердження методичних
рекомендацій щодо організації
діяльності центрів
національно-патріотичного
виховання**

Відповідно до пункту 8 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 р. № 630, на виконання пункту 259 Плану пріоритетних дій Уряду на 2023 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 березня 2023 р. № 221-р, та пункту 3.2.3.1 Оперативного плану Міністерства освіти і науки України на 2023 рік, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 10.01.2023 № 15 «Про затвердження Оперативного плану Міністерства освіти і науки України на 2023 рік», з метою сприяння організації діяльності позашкільних гуртків національно-патріотичного спрямування у центрах національно-патріотичного виховання

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити методичні рекомендації щодо організації діяльності центрів національно-патріотичного виховання, що додаються.
2. Органам управління у сфері освіти обласних, Київської міської державних (військових) адміністрацій довести цей наказ до відома керівників закладів позашкільної освіти.
3. Директорату шкільної освіти (Хворостяний І.) забезпечити оприлюднення методичних рекомендацій щодо організації діяльності центрів національно-патріотичного виховання на офіційних вебсайтах Міністерства освіти і науки України, Міністерства у справах ветеранів України та Міністерства молоді та спорту України.
4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на першого заступника Міністра Кудрявця Є.

Міністр

Оксен ЛІСОВИЙ

Методичні рекомендації
щодо організації діяльності центрів
національно-патріотичного виховання

Ці Методичні рекомендації підготовлено з метою надання методичної підтримки працівникам центрів національно-патріотичного виховання стосовно організації діяльності позашкільних гуртків національно-патріотичного спрямування.

Національно-патріотичне виховання стосується громадян України і закордонних українців усіх вікових груп та здійснюється шляхом:

- 1) популяризації суспільно-державних (національних) цінностей України;
- 2) здійснення заходів з формування оборонної свідомості та громадянської стійкості;
- 3) поширення знань про видатних особистостей українського державотворення;
- 4) залучення інститутів громадянського суспільства до виконання завдань національно-патріотичного виховання;
- 5) залучення громадян України, насамперед дітей та молоді, до участі в заходах національно-патріотичного спрямування;
- 6) організації та здійснення виховних і просвітницьких заходів;
- 7) формування навичок критичного мислення, медіаграмотності та запобігання поширенню недостовірної інформації;
- 8) залучення закордонних українців до збереження і популяризації української мови, культури, а також формування та збереження національної ідентичності;
- 9) залучення ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, учасників Революції Гідності до здійснення заходів національно-патріотичного виховання.

Основними складниками національно-патріотичного виховання є:

- 1) громадянсько-патріотичне виховання;
- 2) духовно-моральне виховання;
- 3) співпраця із закордонними українцями.

Міністерство освіти і науки України (далі – МОН) зосереджує увагу на тому, що в умовах воєнної агресії росії проти України національно-патріотичне виховання є одним із пріоритетних напрямів діяльності держави та суспільства щодо розвитку національної свідомості на основі суспільно-державних (національних) цінностей (самобутність, воля, соборність, гідність), формування у громадян почуття патріотизму, поваги до Конституції і законів України, соціальної активності та відповідальності за доручені державні та громадські справи, готовності до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України.

Інформуємо, що виданий наказ МОН від 06.06.2022 № 527 «Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641».

Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-deyaki-pitannya-nacionalno-patriotichnogo-vihovannya-v-zakladah-osviti-ukrayini-ta-viznannya-takim-sho-vtrativ-chinnist-nakazu-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini-vid-16062015-641>

Відповідно до Закону України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності», прийнятого Верховною Радою України 13 грудня 2022 року № 2834-IX, визначені головні терміни та особливості національно-патріотичного виховання.

Так, національно-патріотичне виховання – наскрізний виховний процес, спрямований на утвердження української національної та громадянської ідентичності, формування оборонної свідомості на основі суспільно-державних (національних) цінностей України, соціальної активності та відповідальності, готовності до дієвого виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, державної незалежності і територіальної цілісності України.

Мета, основні завдання та пріоритети державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності зумовлені потребою досягнення єдності в українському суспільстві шляхом подолання суперечностей соціокультурного, мовного, регіонального характеру, на основі європейського та євроатлантичного курсу, забезпечення дотримання конституційних прав і свобод людини і громадянина.

Основними завданнями державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності є:

1) формування у громадян України, у тому числі, дітей та молоді: активної громадянської позиції на основі поваги до прав людини, духовних цінностей українського народу, національної самобутності; оборонної свідомості та громадянської стійкості; патріотизму; поваги до державних символів, державної мови, суспільно-державних (національних) цінностей України, розуміння їх важливості для становлення держави;

2) формування та збереження української національної ідентичності у громадян України, які усвідомлюють свою належність до української нації (в українців, які проживають за кордоном);

3) забезпечення розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх корінних народів і національних меншин України;

4) усунення впливу держави-агресора (держави-окупанта) в інформаційній, освітній, культурній сферах України;

5) активізація діяльності інститутів громадянського суспільства для досягнення цілей державної політики в зазначеній сфері;

6) поширення інформації про ветеранів війни, формування у суспільстві традицій вшанування пам'яті загиблих (померлих) ветеранів війни;

7) формування готовності громадян до виконання конституційного обов'язку щодо захисту незалежності та територіальної цілісності України.

Складниками державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності є:

- 1) національно-патріотичне виховання;
- 2) військово-патріотичне виховання;
- 3) громадянська освіта.

Особливості національно-патріотичного виховання:

1. Метою національно-патріотичного виховання є формування і утвердження української національної та громадянської ідентичності, оборонної свідомості, громадянської стійкості на основі суспільно-державних (національних) цінностей України, соціальної активності та відповідальності, готовності до дієвого виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, державної незалежності і територіальної цілісності України.

2. Національно-патріотичне виховання охоплює всі сфери життєдіяльності суспільства, насамперед сфери освіти і науки, молодіжну та соціальну сфери, культури і мистецтва, реклами, відновлення та збереження національної пам'яті, краєзнавства, туризму, охорони довкілля, фізичної культури і спорту, профорієнтації на військові спеціальності, цивільної оборони та цивільного захисту, безпеки і оборони України, зв'язків із закордонними українцями.

До закладів сфери утвердження української національної та громадянської ідентичності належать заклади освіти, заклади культури, молодіжні центри, інші заклади, які здійснювали діяльність з національно-патріотичного виховання, військово-патріотичного виховання та/або громадянської освіти.

Основними завданнями закладів сфери утвердження української національної та громадянської ідентичності є:

1) реалізація державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності шляхом участі в реалізації заходів державних, регіональних та місцевих цільових програм або здійснення власних заходів у зазначеній сфері;

2) надання інформаційної підтримки фахівцям у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності та волонтерам;

3) забезпечення умов для набуття (українцями, співвітчизниками) громадянських компетентностей, удосконалення знань та навичок, необхідних в умовах воєнних дій чи надзвичайних ситуацій;

4) забезпечення роботи гуртків, клубів та інформаційних центрів;

5) залучення ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, учасників Революції Гідності до процесів утвердження української національної та громадянської ідентичності.

Виходячи із змісту зазначеного Закону, суть роботи позашкільних гуртків національно-патріотичного спрямування з учнівською молоддю полягає у вихованні всесторонньо розвиненої особистості, здатної творчо мислити, творити в духовній і матеріальній сферах, самостійно й колективно виконувати поставлені завдання й адекватно реагувати на виклики ХХІ ст.

Для досягнення цієї мети рекомендовані такі напрями роботи гуртків національно-патріотичного спрямування:

1. Духовно-моральне виховання.
2. Громадянсько-патріотичне виховання.
3. Військово-патріотичне виховання.

Перший напрям роботи передбачає:

- 1) популяризацію та поширення українськомовного культурного продукту;
- 2) активне залучення сім'ї до національно-патріотичного виховання;
- 3) популяризація та збереження культурної спадщини та культурних цінностей України;
- 4) формування лідерських компетентностей, особистої психологічної та духовної стійкості, проактивної життєвої позиції та усвідомленої громадянської відповідальності;
- 5) визначення ціннісних засад та етичних стандартів професійної діяльності, що передбачають сумлінне ставлення до виконання своїх обов'язків і запобігання корупції та зловживанню повноваженнями;
- 6) дбайливе ставлення до довкілля та природних ресурсів держави;
- 7) ушанування видатних особистостей українського державотворення, ветеранів України, героїв, які полягли в боротьбі за захист незалежності та територіальної цілісності України;
- 8) залучення закордонних українців до збереження і популяризації української мови, культури, а також формування та збереження національної ідентичності.

Другий напрям роботи передбачає:

- 1) формування та утвердження в суспільстві патріотичної свідомості, любові до України, поваги до державних символів та державної мови;
- 2) залучення громадян до активної участі в громадському житті;
- 3) популяризацію історії України, зокрема боротьби українського народу за самовизначення і творення власної держави, етапів державотворення та борців за незалежність і територіальну цілісність України, а також українців, досягнення яких увійшли до світової історії та культурної спадщини;
- 4) ознайомлення громадян, насамперед дітей та молоді, із засадами функціонування держави, сприяння вивченню Конституції України та законів України;
- 5) інформування громадян України про важливість здорового способу життя, відповідального ставлення до свого здоров'я, навчання навичок безпеки життєдіяльності;
- 6) запобігання проявам негативної поведінки, злочинності, наркоманії, алкоголізму, насамперед серед дітей та молоді;
- 7) популяризація та збереження культурної спадщини та культурних цінностей України;
- 8) формування сприйняття державної мови як національної цінності та важливого атрибута національної ідентичності.

Третій напрям передбачає:

- вивчення історії українського війська;
- ознайомлення здобувачів освіти з міжнародним гуманітарним правом та особливостями його застосування на території України в історичній ретроспективі;

- Всеукраїнську дитячо-юнацьку військово-патріотичну гру «Сокіл» («Джура»);

- пошукову роботу;

- ушанування пам'яті.

З огляду на це, рекомендуємо:

- повсякденне виховання поваги до Конституції держави, законодавства, державних символів – Герба, Прапора, Гімну;

- необхідно виховувати в здобувачів освіти національну самосвідомість, налаштованість на осмислення моральних та культурних цінностей, історії, систему вчинків, які мотивуються любов'ю, вірою, волею, усвідомленням відповідальності;

- системно здійснювати виховання в здобувачів освіти громадянської позиції; вивчення та популяризацію історії українського козацтва, збереження і поширення історико-культурної спадщини українського народу; поліпшення військово-патріотичного виховання молоді, формування готовності до захисту України;

- важливим аспектом формування національно самосвідомої особистості є виховання поваги та любові до державної мови. Володіння українською мовою та послуговування нею мають стати пріоритетними у виховній роботі з дітьми. Мовне середовище повинно впливати на формування учня-громадянина, патріота України;

- формувати моральні якості особистості, культуру поведінки, виховувати бережливе ставлення до природи, розвивати мотивацію до праці.

Для реалізації цих глобальних завдань необхідна системна робота, яка передбачає забезпечення гармонійного співвідношення різних напрямів, засобів, методів виховання дітей у процесі навчання і позакласної діяльності.

Реалізуючи мету національно-патріотичного виховання, доцільно використовувати різні форми та методи його організації. Це можуть бути традиційні методи: бесіди, диспути, зустрічі, лекції тощо. Рекомендуємо більш активно застосовувати інноваційні форми і методи роботи, серед яких пріоритетна роль має належати активним методам, таким, як соціально-проектна діяльність, створення просвітницького контенту (дописи у соціальних мережах, подкасти, блоги та под.) тощо. Рекомендуємо сприяти творчій діяльності, адже учні не споживачі, а співтворці життя, свідки й подеколи учасники подій. Тому під час підготовки уроків, заходів і повсякденного спілкування з учнями варто звертати увагу на ставлення до подій довкола, робити спроби критично оцінювати, установлювати причинно-наслідкові зв'язки.

Варто також активізувати діяльність історичних клубів, де учні матимуть можливість глибше ознайомитися зі сторінками нашої історії, відчутти самотність та неповторність культури всіх представників, що становлять українську націю.

Однією з основних тенденцій розвитку виховання в сучасному закладі освіти має стати пошук форм «діяльного патріотизму», конструктивних проектних форм патріотичного виховання. Рекомендуємо використовувати в роботі позашкільних гуртків національно-патріотичного спрямування

проектну діяльність (наприклад, доречними можуть бути проекти «Мій внесок в оборону України», «Герої серед нас» тощо).

У наступному навчальному році рекомендуємо більше навчальних годин приділити набуттю дітьми та молоддю компетентностей орієнтування на місцевості з картою та без неї, долати природні та штучні перешкоди, долати великі відстані з навантаженням, організовувати польовий побут, надавати домедичну допомогу тощо. Саме такі компетентності, необхідні для захисту України, дій у надзвичайних ситуаціях, набуваються в гуртках туристсько-краєзнавчого та військово-патріотичного напрямів.

Пріоритетним є виховання на засадах національної гідності, високої самосвідомості та активної громадянської позиції, здорового способу життя духовно багатой та фізично розвиненої особистості, яка здатна брати участь у суспільному житті, проявляти соціальну активність та ініціативність, усвідомлювати свою роль у житті держави, бути відданою її інтересам та готовою до її захисту.

Одним із основних напрямів роботи національно-патріотичного виховання зі здобувачами освіти також є організація та впровадження Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»).

На офіційному сайті ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» у розділі «Позашкілля: навчальні програми» розмішено відповідні навчальні програми військово-патріотичного напрямку, що отримали гриф МОН: «Козацько-лицарський гарт» (авт. Д. Бондарчук, О. Бондарчук, Т. Марченко), «Козацько-лицарське виховання – «Джура»» (авт. Д. Бондарчук, О. Бондарчук), «Сокіл-Джура» (авт. Д. Бондарчук, О. Бондарчук, Г. Коломоєць).

Режим доступу: <https://imzo.gov.ua/osvita/pozashkilna-osvita-ta-vihovna-robota/navchalni-programi/viyskovo-patriotichniy-napryam/>

Звертаємо увагу на те, що Міністерство освіти і науки розробило посібник «Як говорити про російсько-українську війну в школі? Уроки стійкості, боротьби та перемог». Його мета – сприяти становленню громадянської позиції учнів і учениць, навчити розрізняти факти і фейки, не піддаватися маніпуляціям і ворожій пропаганді.

Керівникам гуртків посібник допоможе розповісти про перебіг російсько-української війни, пояснити гуртківцям, чому виникають війни, розвивати навички медіаграмотності. Посібник розділений на блоки інформації, де зібрано приклади завдань, проектів, вправ, рекомендації щодо висвітлення тем відповідно до вікових особливостей учнів і їх психоемоційного стану.

Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2023/12/22/Yak_hovoryty_pro_viynu-22.12.2023.pdf

Пропонуємо педагогам для використання у роботі й інформаційні матеріали Українського інституту національної пам'яті.

Режим доступу: <https://uinp.gov.ua/informaciyeni-materialy/vchytelyam>

Нижче наводимо Орієнтовний план заходів щодо впровадження Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») у закладах освіти України.

Орієнтовний план заходів щодо впровадження Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») у закладах освіти України
(9-12 клас – молоді козаки)

1.	«День козака» (проводиться щотижнево по вівторках)	Вересень –травень	Навчання козацької старшини та членів козацько-молодіжних підрозділів, гуртів і секцій військово-прикладних видів фізичної культури та спорту
2.	Заходи щодо створення в навчальному закладі організаційної структури гри: рій, чота, сотня, курінь	Протягом року Протягом року	Згідно з методичними рекомендаціями з організації роботи в куренях Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»)
3.	Ради в структурних підрозділах гри	Вересень	Вибори козацької старшини в підрозділах: рій, чота, сотня, курінь
4.	Операція «Екологічна варта»	Вересень -серпень	Турбота про довкілля
5.	Огляд-конкурс «Навчальній базі початкової військової підготовки та фізичного виховання – козацьку турботу»	Вересень -серпень	Обладнання і ремонт класів, спортивних залів і майданчиків
6.	Операція «Зелена хвиля»	Листопад	Проведення заходів з насадження дерев, кущів та інше
7.	Покрова. День Українського козацтва.	Перша декада жовтня	Ігри та забави «Котигорошко», «Козацьке

	Урочисте відкриття гри «Джура» у навчальному році		завзяття», «Козацький гарт», туристично-краєзнавчі походи та екскурсії
8.	Осіннє таборування	Жовтень – листопад	Проведення заходів до Дня українського козацтва, Дня захисника і захисниці України, день створення УПА та свята Покрови Пресвятої Богородиці. Зокрема, Всеукраїнський челендж «Топ-3 здобутки куреня», розмови про українське козацтво та УПА, відвідування тематичних музеїв і обговорення побаченого, створення просвітницького контенту (дописи у соціальних мережах, подкасти, влоги тощо), перегляд тематичних фільмів і обговорення, зустрічі з військовими тощо.
9.	Операція «Дорогою героїв» до Дня Збройних Сил України Районна Спартакіада з військово-прикладних видів спорту	Листопад – грудень	- Екскурсії до підрозділу ЗСУ; - Стрільба в тирі; - Комплексна силова вправа; - Стройова підготовка; - Інтелектуальний змаг (вікторини, конкурси, ігри) з тематики про ЗСУ; Походи по місцям історичних битв за Україну
10.	День пам'яті героїв Крут.	Кінець січня	- Конкурс героїчної пісні;

	Інформаційно-мистецький захід.		- Конкурс постерів, афіші до фільму "Крути 1918", трейлера до фільму, короткого відео про Крути тощо; - Конкурс віршів; - Спілкування учасників гри «Джура» з учнівською молоддю щодо Подвигу Героїв Крут
11.	Зимове таборування	Січень-лютий	Змагання з військово-прикладних видів спорту
12.	Операція «Зелена хвиля»	Березень	Проведення заходів з насадження дерев, кущів та інше.
13.	Операція «Захист»	Березень	Підготовка до Дня цивільної оборони, тренування та змагання з цивільної оборони, надання першої домедичної допомоги, транспортування та евакуація потерпілих
14.	Весняне таборування	Березень	Походи, конкурси, вікторини, ігри та забави
15.	«Молодь пам'ятає героїв» Красназнавчо-історична акція. Підсумковий захід – інтелектуальний змаг «Відун» з історії Українського війська (із опертям на свій регіон). Особливу увагу приділити козацтву, Запорізькій Січі та героям сучасної війни з РФ проти України.	Березень	Красназнавчі мандрівки околицями свого населеного пункту з метою доглядання за похованнями вояків та пам'ятних військових знаків, меморіалів різних часів. Зустріч з ветеранами, збір спогадів та матеріалів.

16.	Операція «Снайпер»	Квітень	Обладнання стрілецьких тирів, місць для стрільби, змагань зі стрільби з пневматичної зброї та спортивних луків
17.	Фінал гри "ДЖУРА" в закладі освіти	Друга половина квітня-серпень	Національно-патріотичне військово-спортивне свято. Визначення найкращого рою навчального закладу року серед старших класів. Згідно з Типовими правилами та умовами організації проведення таборувань під час шкільного, I (районного, міського, ОТГ), II (обласного, Київського міського) та III (Всеукраїнського) етапів Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»)
18.	Підсумкове наметове таборування	Червень-серпень	Військово-спортивні заняття, конкурси, вікторини, змагання, походи в оборонно-спортивних оздоровчих таборах. Наметовий табір під час літніх канікул (свій або участь в одному з таборів Гри).
(5-8 клас – джури козацькі)			
19.	«День козака» (проводиться щотижнево по вівторках)	Вересень -травень	Навчання козацької старшини та членів козацько-молодіжних

			підрозділів, гуртів і секцій військово-прикладних видів фізичної культури та спорту
20.	Заходи щодо створення в закладі освіти організаційної структури гри: рій, чота, сотня, курінь	Вересень	Здійснюється розподіл учасників гри: - рій (найменша ланка); - чота (клас); - сотня (паралель класів: молодші, середні, старші); - курінь (заклад освіти)
21.	Ради в структурних підрозділах гри	Вересень	Вибори козацької старшини в підрозділах: рій, чота, сотня, курінь
22.	Заходи щодо створення в закладі освіти організаційної структури гри: рій, чота, сотня, курінь	Вересень	Здійснюється розподіл учасників гри: - рій (найменша ланка); - чота (клас); - сотня (паралель класів: молодші, середні, старші); - курінь (заклад освіти)
23.	Операція «Турбота»	Вересень -серпень	Постійне проведення заходів всебічної допомоги людям похилого віку та немічним, наприклад, допомога під час проведення безкоштовних обідів, допомога у прибиранні помешканні та на подвір'ї тощо. Турбота про довкілля - відновлення (розчистка) джерел, струмків, маленьких річок, озер тощо

24.	Операція «Екологічна варта»	Вересень-серпень	Турбота про довкілля
25.	Операція «Зелена хвиля»	Листопад	Проведення заходів з насадження дерев, кущів та інше
26.	Покрова. День Українського козацтва. Покрова. День Українського козацтва. Урочисте відкриття гри «Джура» у навчальному році	Перша декада жовтня	Ігри та забави «Котигорошко», «Козацьке завзяття», «Козацький гарт», туристично-краєзнавчі походи та екскурсії
27.	Осіннє таборування	Жовтень – листопад	Проведення заходів до Дня українського козацтва, Дня захисника і захисниці України, день створення УПА та свята Покрови Пресвятої Богородиці. Зокрема, Всеукраїнський челендж «Топ-3 здобутки куреня», розмови про українське козацтво та УПА, відвідування тематичних музеїв і обговорення побаченого, створення просвітницького контенту (дописи у соціальних мережах, подкасти, влоги тощо), перегляд тематичних фільмів і обговорення, зустрічі з військовими тощо.
28.	Операція «Дорогою героїв» до Дня Збройних Сил України	Листопад- грудень	-Інтелектуальний змаг (вікторини, конкурси, ігри) про ЗСУ. Походи по місцях історичних битв за Україну або створення і презентація проєктів

			про українське військо / видатних українських військових. -
29.	День пам'яті героїв Крут. Інформаційно-мистецький захід.	Кінець січня	- Конкурс героїчної пісні; - Конкурс макету афіші до фільму "Крути 1918", обкладинки книги про Бій під Крутами тощо; - Конкурс віршів; - Просвітницькі розмови учасників гри «Джура» для молоді від щодо Подвигу Героїв Крут
30.	Зимове таборвання	Січень-лютий	Змагання з військово-прикладних видів спорту
31.	Операція «Зелена хвиля»	Березень	Проведення заходів з насадження дерев, кущів та інше
32.	Операція «Захист»	Березень	Підготовка до Дня цивільної оборони, тренування та змагання з цивільної оборони, надання першої долікарської допомоги, транспортування та евакуація потерпілих
33.	Весняне таборвання	Березень	Походи, конкурси, вікторини, ігри та забави
34.	Спортивні змагання «від козацьких забав до олімпійських вершин» Презентації козацьких бойових мистецтв.	Кінець березня	Зміст змагань розробляти відповідно до розділу 6 Програми впровадження гри «Джура» із наказу № 855 МОН 2003 року

35.	Операція «Снайпер»	Квітень	Обладнання стрілецьких тирів, місць для стрільби, змагань зі стрільби з пневматичної зброї та спортивних луків
36.	Фінал гри "ДЖУРА" в закладі освіти	Друга половина квітня-серпень	Національно-патріотичне військово-спортивне свято. Визначення кращого рою навчального закладу року серед середніх класів. Згідно Типових правил та умови організації проведення таборувань під час шкільного, I (районного, міського, ОТГ), II (обласного, Київського міського) та III (Всеукраїнського) етапів Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»)
37.	Районний (міський) фінал гри	Травень	Національно-патріотичне військово-спортивне свято
38.	Обласний фінал гри	Друга половина травня	Національно-патріотичне військово-спортивне свято
39.	Курінна Рада закладу освіти	Червень	Підведення підсумків участі у грі, ухвалення рішення щодо переходу до наступного, вищого за віком, ступеня гри: джур козацьких – до молодих козаків

40.	Всеукраїнський фінал гри – урочисте завершення гри у поточному навчальному році	Червень-серпень	Національно-патріотичне військово-спортивне свято
41.	Підсумкове наметове таборування	Червень-серпень	Військово-спортивні заняття, конкурси, вікторини, змагання, походи в оборонно-спортивних оздоровчих таборах. Наметовий табір під час літніх канікул (свій або участь в одному з таборів Гри).

(1-4 клас – козачата)

42.	Урочистий прийом першокласників в козачата	Вересень	
43.	Заходи щодо створення в навчальному закладі організаційної структури гри: рій, чота, сотня, курінь	Вересень	Здійснюється розподіл учасників гри: - рій (найменша ланка); - чота (клас); - сотня (паралель класів: молодші, середні, старші); - курінь (заклад освіти)
44.	Ради в структурних підрозділах гри	Вересень	Вибори козацької старшини в підрозділах: рій, чота, сотня, курінь
45.	Операція «Зелена хвиля»	Листопад	Проведення заходів з насадження дерев, кущів та інше
46.	Покрова. День Українського козацтва.	Перша декада жовтня	Ігри та забави «Котигорошко», «Козацьке завзяття», «Козацький гарт»,

	Урочисте відкриття гри «Джура» у навчальному році		туристично-краєзнавчі походи та екскурсії
47.	Операція «Дорогою героїв» до Дня Збройних Сил України	Листопад – грудень	Заходи за програмою молодших класів
48.	Операція «Зелена хвиля»	Березень	Проведення заходів з насадження дерев, кущів та інше
49.	Фінал гри "ДЖУРА" в закладі освіти	Друга половина квітня	Національно-патріотичне військово-спортивне свято. Визначення кращого рою закладу освіти року серед початкових класів. Згідно Типових правил та умови організації проведення таборуваль під час шкільного, I (районного, міського, ОТГ), II (обласного, Київського міського) та III (Всеукраїнського) етапів Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»)
50.	Районний (міський) фінал гри	Травень	Національно-патріотичне військово-спортивне свято
51.	Обласний фінал гри	Друга половина травня	Національно-патріотичне військово-спортивне свято
52.	Курінна Рада закладу освіти	Червень	Підведення підсумків участі в грі, ухвалення рішення щодо переходу до

			наступного, вищого за віком, ступеня гри: джур козацьких – до молодих козаків
53.	Всеукраїнський фінал гри	Червень-серпень	Національно-патріотичне військово-спортивне свято
54.	«Козаки сміються та співають» Фестиваль козацької пісні та гумору	Кінець грудня	Завдання для команд у фестивалі: - Гумористично-сатиричний виступ-мініатюра до 5 хв. - 2 Козацькі пісні (акустичне та сучасне естрадне виконання) Конкурс скетча, постера, комікса на гумористичну тему
55.	Красназнавчо-туристичні походи «Козацькими шляхами»	Перша половина червня	Пішохідні мандрівки на 3-4 дні
56.	Ознайомлювальні заходи з української історії та культури, вивчення українських пісень і віршів	Протягом року	

**Т.в.о. генерального директора
директорату шкільної освіти**

Тетяна БАЛАШОВА